

BØRN LÆRER AF HINANDEN

AF TRINE BECKETT

BØRN UDVIKLER SIG SOCIALT, EMOTIONELT OG KOGNITIVT, NÅR DE SAMARBEJDER. MEN VI ER IKKE ALTID GODE NOK TIL AT UNDERSTØTTE BØRNENES SAMARBEJDE I DE PÆDAGOGISKE AKTIVITETER. DET BETYDER, AT BÅDE BØRN OG VOKSNE GÅR GLIP AF VIGTIGE ERFARINGER, LYDER DET FRA FORSKER LONE SVINTH.

Sally og Gloria sidder og tegner og følger hinandens arbejde. "Jeg synes, det, du laver, er pænt," siger Sally og følger med øjnene, hvordan Gloria farver med en gul tusch. "Vil du gerne have, jeg gør det samme på din tegning?" spørger Gloria. "Mmm," svarer Sally bekræftende og giver Gloria sin tegning. "Gloria hjælper mig," siger hun til den voksne på stuen. Den voksne svarer med et: "Ja, det kan jeg se." Få sekunder efter beder den voksne de to piger lave hver deres tegning. Gloria og Sally fortsætter deres arbejde individuelt, men efter kort tid forlader de bordet og går hen for at lege.

Scenen stammer fra forsker Lone Svinths undersøgelse af børns samarbejde. Undersøgelsen følger to børnegrupper i to forskellige daginstitutioner over et år og har fokus på, hvilken rolle børns samarbejde spiller i de pædagogiske aktiviteter. Det viste sig, at de voksne kun sjældent opfordrede børnene til at samarbejde og hjælpe hinanden. Når børnene på eget initiativ spontant samarbejdede, blev det kun sjældent betragtet som en ressource, fortæller Lone Svinth.

"Det overraskede mig faktisk, at der var så meget voksenstyring og så lidt fokus på, hvordan børnene selv kunne bidrage til fællesskabet. På trods af, at vi taler om dagtilbuddet som det uformelle læringsrum, oplevede jeg, at man var mest optaget af, at børnene skulle lære noget af en voksen," siger hun.

De voksne bliver blæksprutter

Forskeren peger på, at det har flere konsekvenser, at man ikke inddrager børnenes input i de pædagogiske aktiviteter. Dels bliver de voksne blæksprutter, der har travlt med at hjælpe alle. Dels bliver børnene ikke bevidste om at se sig selv og hinanden som ressourcer. Og det betyder i sidste ende, at børnene går glip af vigtige erfaringer omkring, at de har noget at byde ind med i fællesskabet, siger Lone Svinth med endnu et eksempel.

Det er frokost, og ved bordet har børnene fået hver deres rosinpakke. Den voksne sidder ved bordet med dem. Marie kan ikke åbne sin rosinpakke. Hun kæmper med den og forsøger at få den voksnes opmærksomhed for at få hjælp. Men uden held. Ved siden af sidder en anden pige. Hun har for længst fået åbnet sin pakke med rosiner og betragter stille Marie og hendes kamp. Efter et par minutter begynder Marie at græde, og pædagogen hjælper hende.

"Havde der i institutionen været fokus på børns samarbejde, ville situationen måske have udviklet sig anderledes. Måske ville Marie bede sin sidekammerat om hjælp? Måske ville sidekammeraten selv tilbyde sin hjælp?" spørger Lone Svinth.

Social slagside

Forskningsprojektet viser, at det går særligt ud over de udsatte børn, når de voksne ikke har fokus på at understøtte børns samarbejde. For nogle børn formår at samarbejde alligevel – de bryder de voksnes rammer og regler – mens andre ikke får gjort de erfaringer, fordi de har brug for lidt ekstra hjælp til at se sig selv som ressourcer. De bliver dermed ikke en del af de sociale samarbejdsstrukturer.

"Nogle børn har nemmere ved at slippe afsted med at overskride regler end andre. Og der opstår således en social slagside på erfaringer. Der sker en eksklusion, som er utilsigtet. Men den sker," fortæller Lone Svinth.

Vi ser os selv som eksperter

Børnene har altså brug for, at voksne hjælper dem med at se sig selv som resourcefulde og betydningsfulde deltagere i et fællesskab. Men hvordan kan det egentlig være, at vi ikke gør det allerede? En forklaring er, at vi har en forståelse af læring, der er baseret på, at de voksne er eksperter, som kan overføre deres viden til børnene.

"Mange steder kommer man til at forveksle læring med, at den voksne, eksperter, skal formidle noget til barnet, der ikke er ekspert."

Læring også en social proces

Lone Svinth mener, at der er behov for øget opmærksomhed på læringens sociale dimensioner og en forståelse af læring, der i højere grad tager højde for, at børn også lærer ved at bidrage til fællesskabet som sociale individer.

"Læring er grundlæggende en social proces, og sideløbende med, at børn lærer faktuelle ting og opnår specifikke kompetencer, har samspillet med de voksne og andre børn betydning for, hvordan barnet oplever sig selv og det sociale fællesskab. Barnets sociale identitet og dets spirende identitet som lærende væsen er på spil, når pædagoger sætter sig 'noget for' med børnene," siger Lone Svinth og fortsætter:

"Ser man børnene som nogle, der kan udvikle sig i sociale sammenhænge, får man også øjnene op for den sociale kapital, de hver især har med. At man ser gløden i børnenes øjne, undersøger, hvad der er på færde, og får synliggjort, at hvert enkelt barn kommer med noget, som fællesskabet kan have glæde af."

Lederen har vigtigt ansvar

Forskeren peger på, at den pædagogiske leder har et vigtigt ansvar for at sikre, at man i institutionen får udviklet et læringsbegreb, der tager højde for lærerens sociale dimensioner.

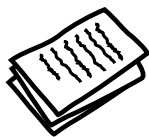
”Det skal den enkelte pædagog ikke stå alene med at definere. Det skal man have en fælles holdning til og diskussion af i institutionen. Som pædagog må man skabe plads til at være mere undersøgende, mere fleksibel i sine pædagogiske aktiviteter. Det kræver bevidst pædagogisk refleksion. Og her skal lederen på banen og skabe grobund for at reflektere og diskutere, hvad vi forstår ved læring, og den måde, man arbejder med det på i det levede samspil mellem voksne og børn.”

Til gengæld vil et socialt læringsbegreb være til gavn for både voksne og børn, vurderer Lone Svinth.

”Man kan se frem til at få nogle børn, der oplever sig selv som værdsatte og derved kan udgøre en ressource for både voksne og børn i daginstitutionslivet.”

FORSKNINGEN BAG ARTIKLEN

Svinth, L. (2012): **Children's collaborative encounters in pre-school**. Early Child Development and Care 2012. 1-16.

LÆS OGSÅ

Scan koden, og læs mere om relationer og venskaber, bl.a. i artiklen
-> Giver voksenstyring læring?

FOTO: SØREN SVENDESEN

BØRN, DER HAR SAT PLASTER PÅ HINANDEN, DRILLER IKKE HINANDEN BAGEFTER

I Bredgade Børnehave er man meget opmærksom på at lade børnenes samarbejde indgå i de pædagogiske aktiviteter. Det styrker deres ansvar for sig selv og hinanden, oplever leder Mikkel Ekeløv.

Vi definerer os selv som et forpligtende fællesskab. Alle bidrager med det, de kommer med.

Lige nu arbejder vi med kreative processer. Vi laver blandt andet et stort tapet, som børnene kommer til at være med til at stå for designet af. De kommer til at stå tæt ved siden af hinanden og male, så de kan lade sig inspirere af og lære af hinanden. Som voksne har vi sat den ramme, der hedder, at de skal lave et tapet, men vi lytter samtidig til børnene og aflæser deres energi undervejs.

Der er potentiale i at inddrage børnene noget mere. Fx laver vi et forløb med børneførstehjælp, hvor børnene skal lære at hjælpe hinanden. Hvis et barn får et sår, kan et andet barn lære at vaske såret. Børn, der har trøstet hinanden og sat plaster på hinanden, går sjældent ud og driller hinanden bagefter.

Vi taler meget om, hvordan man er voksen på arbejde. Vi skal til at have fat i vores holdning til spisning, at børnene gerne må smøre mad, tabe tingene på gulvet, komme til at skubbe til hinanden. Det er OK, det gør ikke noget. For det er en del af deres læring, deres bidrag.

Vi som voksne har indflydelse. Det, vi retter vores opmærksomhedslygte mod, flytter sig. Her sker der noget. Her udvikler børnene sig.